MAGÁNYOS VIRRASZTÓ

SÍK SÁNDOR ÚJ VERSEI

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

MAGÁNYOS VIRRASZTÓ

SÍK SÁNDOR

új versei

A Szent István-Társulat kiadása
1936

A címlap fametszete *Molnár C. Pál* műve.

VIRRASZTÓ

VIRRASZTÓ

I.

Mint éjszakföldi castruma kőfalán
Az éjbe néző légionárius,
Lesvén a pártus és a géta
Lopva ölő nyila zizzenését,

A szőrös barbárt, aki nem ismeri
Az élő Város isteneit, borát,
Egyforma mind, akár a farkas,
S rája veres fogain halált hoz:

Igy áll a költő. Dermedező szivét
Egy szó nyilazza, és ez a szó halál,
Egy barbár szó: Poéta, némulj,
Nincs ki szegény szavadat kivánná.

A Törvény reccsen, bújnak a csillagok,
A tiprott földből idegen istenek
Nehézkes nemzedéke támad,
Daltalan és merev és gyanakvó,

Mogorva Múzsák újja emelkedik,
Dobszóra dobban s kurjog a falka-tánc:
A szót, a vérből s végtelenből
Felpihegő pici szót, ki értse?

II.

Ha én elnémulok?

Ki lesz aki szól
Ajakatlan titkairól
A Végtelennek?
Ki érzi meg a csendet?
Ki hallja meg a rög alatt
A fűszál és a gondolat növését,
Pehely-szirmon pihegő bogarat
És a szívetek zümmögését?

Mikor a szenvedély rikolt,
Karcosan, mint a vércse,
Ki lesz helyettem aki értse
És kihallja belőle a sikolyt?

Ki szűr nektek, ha megepedtek,
Mérges kövekből tiszta cseppet?

Ha sírhatnátok, ki kérdi meg, hol fáj?
Ki fog együtt-sírni veletek?
Ki mondja nektek, hogy örüljetek,
Mert többek vagytok magatoknál,
És sírjatok, mert kevesebbek!

Ha én elhallgatok,
Elalusznak a csillagok,
A piros hajnal szederjesre kékül,
Elapadnak a fellegek,
És a megalvadt tengerek színérül
Az Úrnak lelke visszalebeg.

III.

Nem, — amit mondtam, ne higgyétek:
Kiáltó száj rég nem vagyok én!
Már nem vagyok csak két szegény
Rémült kar, amely kiremeg felétek.

Két árva kar,
Amely tíz görcsös ujjal sírja: Jertek!
Mert ölelni akar,
Mert lesorvad, ha nem ölelhet.

Ha szó vagyok is: nem kiáltás,
Csak suttogás, csak pihegés.
Amit mondok is, oly kevés:
Egy csendes áldás.

És ha még így sem kellenék,
Ha reménykedő énekemre,
Odalehelt kis életemre
Még egy amen se tellenék,

Ha visszaűztök, megdobáltok,
Mint bosszúságig hű ebet,
Mely megrugdosva is követ:
Akkor is utánatok sántikálok.

Úgy mint az eb, úgy mint az árnyék,
Úgy mint a lelkifurdalás:
Semmi nem ijeszt, nem aláz,
Mert küldetésem szörnyű perce vár még:

Ha majd csontig ég a pokol-marás,
És ellobogtok, mint az üszkök,
Ha feketére fagy a láz,
És a nagy sírban elfeküsztök:

Kísértetlátó kutya-mód
Vánszorgok el a sírotokra,
És a keserű csillagokra
Felüvöltöm a siratót.

AZ ACÉLEMBER

(Ének a telegráfpóznáról.)

Áll, egyenesen, egymagán,
Az acélember a hegy homlokán.

Széttárva karcsú, hosszú karjai,
A kábelek kígyóit tartani.

Nem görnyedez és nem erőlködik:
Áll és feszül és hordja terheit.

De hűvös feje túl a drótokon
Hosszan elnéz a nyúlós utakon.

Lát, embereket és országokat,
Bolond és keserű látásokat:

Az éhes ember néma ráncait,
Dokkok penészes árusáncait,
Országhatárok inga-táncait,

És hall hazug és gyilkos hangokat:
Boxhősöket, bárokat, bankokat,
És népgyűléseket és tankokat.

Az eszme önmagára-lázadását,
A forradalmak bárgyú körfutását,
Az őrülések örök újulását.

A földgömb reng és ég a szemhatár.
Az acélember néz és konstatál.

Áll és szótalan ég felé feszül:
Hordja a kábelt rendületlenül.

S ha olykor egy-egy holdas éjszakán
Ráül terhével a szörnyű magány,

S a látomások emlékeitől
Dereka már-már megroppanni dől :

Ilyenkor elég egy szempillanás :
A szomszéd hegyen másik óriás.

A harmadik ormon a harmadik
Hordozza látomása titkait.

Egy pillanat, egy közös rezzenés :
A három acélember összenéz.

Testvér — mondja az acélpillanat —
Tudom : gyengének lenni nem szabad.

Tudom : a mi törvényünk állani :
Mi vagyunk a Vezeték várai.

Nem tudjuk honnan, nem tudjuk kinek,
De rajtunk megyen át az Üzenet.

Az ismeretlen Igét hordja vállunk.
Bennünket ideállítottak. Állunk.

TELIHOLD

Ma telihold, mondja a gazdám,
Tán megfordul az idő mégis,
Reggelre tán kisüt a nap!
Hiszen már olyan nagyon régen
Zuhog az eső szakadatlan
És a fekete szél harap.

Ma telihold. Hajnalra kelve
Gyürkőzhetnek az aratók,
Surroghatnak a kerekek,
Sütkérezhet a jó napocskán
A vén ember, a szárnyas jószág,
Meg a csipogó gyerekek.

Telihold van. Az idő fordul,
Kitárhatjuk az ablakunkat,
Szellő, illat és napmeleg!
Fölszáradnak a pocsolyák is,
Meg a vérfoltok, meg a könnyek,
És a mocsár : a gyűlölet!

Telihold van! Holnapra kelve
Újra látjuk a kék eget
S a nap csodája ránkköszön.
Ó még talán fordulhat úgy is,
Hogy újra ember lesz az ember,
És nem lesz vízözön!

IMÁDSÁG A KOLOSSZUS ELŐTT

Agyaglábú Kolosszus!
Kit istenné tömjéneznek fölénk
Élelmes boncok s bódult milliók,
S országokat állítanak oltárodul
És áldozatul kaszálnák eléd
Aki egy fejjel több a többinél :
Hallgass rám, Tömegisten,
Hallgasd meg ezt a káromló imát.
Amaz ezerek szólnak ajakammal,
Akiket meg nem számolhatni számmal,
És nem mérhetni, csak a végtelennel.

Nem, ó Bálvány, mi nem bálványozunk.
A monotón litániából,
Mellyel hozzád hunyásznak híveid,
Egeket vívó díszharmóniával
Harsan ki férfiénekünk.
Nekünk nem kell a megrágott falat,
Belénk dalolt dal, előírt imádság :
Ajakunkon a szív bősége szól
S szívből a Lélek, aki ott fuvall,
Ahol akar és ahogyan akar,
És szívünkből szakadt imánk Ahhoz kiált,
Kinek titokzatos betűje ott lobog
Olthatatlanul minden élő homlokon,
A tieiden is, ó Milliófejű!

Mi ott voltunk, amikor Socratesnek
Kezébe adtad a bürökkehelyt,
Álltunk a részeg guillotin tövében,
Ott borzongtunk Pilátus udvarában,
Amikor egy ajakkal üvöltötted
A B a r a b b á s - t és a F e s z í t s d - m e g-et,
És láttuk a Kálváriáról,
Vérből, hamuból, oltár üszke közzül
Örökké újrakelni a Jelet,
Az Egyetlenét. Mi övé vagyunk,
És ellened mondunk az Ő nevében.

Ó mert mi ismerünk, agyatlan álarc.
Tudjuk : ha leszakítanók
Érinthetetlen csillámköpenyed,
Ha szétvernők testvázad óriás
Aranydongáit, te szegény Kolosszus,
Istenségedből nem maradna más,
Csak a sok hentergő emberbogár,
Az összezárt fejetlen milliók,
Akiket egyszer egy kéz leborított
Az istenek gazdátlan köpenyével
S arany kolosszust építvén föléjük
Isten-neveket írt a homlokára.

Nem, faragott istenség, nem imádlak,
Nem udvarollak : szánlak és szeretlek,
Mint ember embert, gyengét az erős.
Nem jövök kérni : nem adhatsz nekem,
Nincs, amit adhass Én azért jövök,
Hogy én adjak neked, a legnagyobbat,

Amim csak van : töretlen magamat.
Azért jövök, mert tabuid mögül
Felém, felénk hallom kiáltani
A megváltatlan bálvány jajszavát,
Tömjént nem osztó egyistenhívők felé.

Hát itt vagyok, hát elhozom neked
Az énemet. A gondolatomat,
A félelmest, az idegent, a pártütőt,
És nem engedem elcsonkítani,
Mert nincsen jód a csonka gondolatból,
S nincs más reményed, mint a gondolat,
A nagy, az egész, az egyemberi.
És hozom neked gazdag szívemet,
Érzései örvénylő tengerével,
Nyugtalanító, lázadó tüzekkel,
És nem engedek oltót közelembe,
Mert életed és sorsod és jövőd
Ebből a termő lángból születik.
Hozom egész szent különségemet,
Hogy neked adjam. Fejjel magasabb
Akarok lenni nálad, ó Kolosszus,
Hogy le tudjak hajolni hozzád,
Ölelhesselek, nőttethesselek :
A megváltás a magasból való.
Igy, így adom magamat mindenestül,
Hogy ahány holt atomodat a lelkem
Megilleti, annyiszor megszülessél
Egyekké, egészekké, emberekké!
Igyál föl engem, szegény Millió!

SÓHAJTÁS A FELHŐK UTÁN

Hegyek hátán járdogálok,
Üldögélek, meditálok.
A világból kiszakadtam,
Kék fölöttem, zöld alattam.
Bár közéje illeném!

Csupa lanka fenyvest látok,
Tengertáncos hegyvilágot.
Csupa hullám, csupa dallam!
Ami nincs is, belehallom,
Ami fáj is, muzsikál.

Fürge könnyü fellegárnyak
Erre jönnek, tovaszállnak.
Hej de volna szállni kedvem!
Nézem őket irígykedve,
Mint a sárga repceföld.

Ó hogy int a tarka távol :
El a bűnös, buta mából!
Zsibbadt lelkem ó hogy lendül,
Föl a kötőfék jelenbül,
Mely kemény húsomba vág!

Felszökellni, köteletlen,
Merre zsong az ismeretlen,
Szállni, nőni, föl a f ö l be,
Elsímulni amaz Ölbe,
Amely egyre hívogat!

Ott, az Ölben elpihenni!
Aztán újra visszalenni,
S mindenkinek, kéretetlen,
Odatárni meleg mellem,
Mint a jóságos hegyek!

HOMOKI FELHŐK

Gránithegyek alkonyatában
Némán hullámzik a tó.
Ez a mohos fal, ez a lándzsás erdő,
Ez az acél víz olyan ríkató!
Gondolataim szőcske ballonát
Erőszakos kezekkel visszatartom :
Nem, nem, itt nem akarok sírni,
Ha nem sírtam otthon a Tiszaparton.

Elhessegetek mindent, ami fájó.
Szállj rám, szelíd szél, gombaillatú!
Nem akarom, hogy az eszembe jusson
A Csorba-tó, meg a Szent Anna-tó.
Az édes Balatonra gondolok,
A Rákos-menti fűzeket sohajtom
És a legszebbet, a legszomorúbbat :
A felhőket a zsongó Tisza-parton.

Aranypárás alföldi alkonyok,
Felhőcsodáló mély tanyai csendek,
Rozsillatú, almaillatú szellők,
Homoki felhők, hozzátok esengek.
Felétek fájdít ez a néma tó
És ez a mozdulatlan gránit alkony.
Gomolyogni, lengeni akarok,
Mint a könnyű felhők a Tisza-parton.

Alföldi felhők, gyönyörű csodák,
Színesebbek a gazdag délibábnál,
De jól el lehet veszni bennetek,
Mikor az emlék, amikor a vágy fáj!
A kérgestalpú ácsorgó magyar,
Kinek a földön nincs ügyére pardon,
Az égből kap bennetek enyhülést,
Ha elhever a forró Tisza-parton.

Ti jóságosan játszotok vele,
Jóllakatjátok szegény szeme-száját,
Mutattok neki tündérszépeket,
Átilla kincsét, Mátyás palotáját.
Irtok aranyat, akár az igazság,
Rózsát, akár a boldog-ember-arcon :
Mindent, ami szép, mindent, ami nincs,
Álmodhatunk az álmos Tisza-parton.

Lesz még szőlő és lesz még lágy kenyér!
Meghalt a Krisztus az esettekért is!
Akár a dacos felhők odafent,
Úgy tornyosodik bennünk az a z é r t i s !
Az aranyos jövőt a síma ég
Elébünk bontja, mint egy tiszta karton.
Teleírjuk arannyal : tetteinkkel.
Hősök vagyunk a felhős Tisza-parton.

Felhők, akik az Arber-csúcs felett
Most álmatag bíborban megjelentek,
Az otthoniak küldenek talán,
Hogy elhozzátok a tiszai csendet?
Hogy a könnyet, amely az idegenben
Olyan régóta szorongatja torkom,
Elsírjam meghitt árnyatok alatt,
Otthonosan, akár a Tisza-parton?

(A Bajor Erdőben.)

ÓDA A VÁRHOZ

Budai vár ! a napszerette síkon,
Mit száz faj egyszín vére öntözött,
A szent természet a történelemmel
Épített téged Isten-akarattal,
Kiáltó jelnek, oltárnak : Középnek
A szertehúzó széltájak között.

Szent ez a szikla, ez a nagy Keresztkút,
Ahol életre mosdott a Kelet,
Hol egy teremtő Jobbkéz jogarának
Atyai árnyán törvényre juházott
Farkas ösztönök foga-csattogása,
Nagyúri kény és szolga-gyűlölet.

Szent ez a bástya, mely eleven húsán
Fogott fel lándzsát és gyujtó nyilat,
Míg a család szerencsései híztak
És épithették tornyaikat égig,
S toportyánként üvöltve járt a pusztán
A pusztulás a vérző vár alatt.

Szent volt, amikor hét ország szívéből
Zúdult falára harcos áhitat.
Nem volt ily sereg Jeruzsálem óta!

Magára eszmélt a szent Európa :
A végzetpallost eltörő imádság
Utólszor égbe akkor lelt utat.

Egy percig mintha meghalt volna Bábel!
A Város búgta szét a szózatot,
Buda nevét himbálták a harangok,
S e névben újra egy lett, ami egy volt :
Egy imádság és egy csatakiáltás,
És a pogányság visszarontatott.

Ó gyönyörű nap, testvérség csodája!
És mint a villám, oly kilobbanó!
Csak feketébb a nyirkos éj utána,
És iszonyúbb a gyilkos mába nézni
És érezni, hogy kísértetek járnak
És dől a ház és süllyed a hajó.

Az éjszakából csak az öldököltek
Halálos hördülését hallani,
A mártírmáglyák vértarajos füstje
Köröskörül a horizont harapja,
S a fél világ mennyboltját eltakarják
A barbárság fekete tornyai.

Ki hallja még a nagy közös harangot,
Az Ember Vára vészharangszavát?
Az oroszlánok visszafarkasodtak

S egymás vérétől részegen, maguktól
Feküsznek a vigyorgó Szörny elébe :
Az Ember elárulta önmagát!

Ó Vár, hasíts az éjbe ünnepeddel,
Mint harsanó próféta-villanat :
Jelek vannak a napban és a holdban,
Az óranyelv tizenkettőre kondul,
A csontok kelni mozdulnak a mélyben :
Ember, a legutolsó pillanat!

MÁGLYAFÜST

Egy jajnyira villámlanak fejedtől
A vérebarcú mongol szárnyai,
A máglyafüst egekre hányja szennyét,
Hajtóvadászat hajráz véreidre,
S Istennek tetszőt cselekedni vélnek,
Akik köveznek és rostélyra vonnak.
A mécset, melynek olajához adtad
Kis életed sovánka csöppjeit,
Egy fél világ esküdt eloltani.
A tűzokádó antikrisztusok
Világtusáján, elzárt otthonodnak
Ziháitatóra ritkult légkörében
Mi vár reád, én ember-árva énem?
A Káinok kifent baltái közt,
Homlokodon az Ábelek jegyével :
Mi lesz veled, te máshonnan-való?

Világölelő ifjú napjaidban
Hányszor álmodtál bizonyságtevő
Mártírhalálról ! Most eljött az óra,
A gyilkos Néró már elnyujtja karját
A lángtengerbe roskadó világon
S még kormos ujja téged ád halálnak.
Készülj, a lictor már ajtódon áll!

Ó, gyönyörű is volna a halál
A megfeszített Isten jobbja mellett!

Kiáltani még egyszer, hangosan
A küldetés szavát, mit életemmel
Nehézkesen csak eldadogni tudtam!

De így, de most! Bűnhődni bűnökért,
Amelyeket mások követtek el,
Amelyektől fanyar a falatod!
Azok kezétől esni, akikért,
Hogy kenyerük és Krisztusuk legyen,
Mindennap hétszer adnád életed!
De hogy mehess velük : a dómokat
Porló kövekké visszadöntögetni
S az életet a darabban-maradtak
Emberalázó egyszintjére nyesni!
És hogy szegülhess szívvel ellenük
A káromlóknak, ha a feszület
Tövébe rejtik el a vámosok
Izzadt arannyal zsiros zsákjukat
S a Cézár önnön istenszobrait!

Rettentő sors! Az egyik fél világ
Fölfalni készül a fél másikát :
Testvéreid egyformán mindaketten,
És egykép ellenük kell mondanod,
Mert a Krisztust feszítik mindaketten,
Te mindakét pogánynak idegen!

Parányi vagy, picinyke fénybogár
A vaksötétben, mégis ama Lángból
Pattant ki szikrád, mely jelül vagyon,
Jelül, melynek ellene mondatik.

Hát ellened is hogyne mondanának,
Ki tűznek is csak félig vagy tüzes,
S égő igéid kormos füstuszályán
Bénán szállongnak pernye tetteid!

Ez jönne hát, egy félig-vértanúság?
Amit szomjaztál teljes életedben,
A színigtelt, a vér-egész i g e n t
Ki ne kiálthasd a kereszt alatt sem?
Meg se lobbantsa véglehelleted
A Lélek húnyó parazsát?
Még véreddel se ázzék nemesebbre
Az ember-csúfja föld?

Te balga szív, mit oktalankodol?
Bűnbánat illet: bűnös szolga vagy!
Felét sem érte langy szolgálatod
A munkának, mely tellett volna tőled.
Csak verd a melled! Kényes puhaságod,
A tenger jó, amit mohó gyerek
Módjára gondolatlan elfogadtál,
S a tengerebb jó, amit adni, tenni
Kényelmes voltál: egy-egy fáklya mind
A gyujtogatók végzetes kezében.
Vállald a bűnt és vállald sorsodat!
Ki mondja meg: a máglya merre lobban,
S mivé szivárog a bárdverte vér?
Nem tudod-e, hogy aki életét
É r e t t e veszti, megtalálja azt?
Ha Isten úgy akarja, megtalálod
A boldogtalan gyilkos életét is.

A nagy Krisztus-keresztnek rádeső
Részecskéjét, az élő Passiónak
Most teljesülő rejtelmes darabját
Vállalni szívvel : ennyi a tiéd !
Ha élet : élet ! gyenge vállaidra
Nem rak nagyobbat az atyai végzet,
Mint amit elbírsz ! Jobban tudja nálad,
Milyen kicsiny vagy, milyen elpuhult,
A koszorúra milyen gyáva-hitvány !
Ha meg halál : majd ád hozzá erőt,
Ki hőssé tette a bimbócska Ágnest
És hitvallóvá kétszívű Tamást.

Nem, kishitű, ne bánd a holnapot :
A rendelés a forró mába küldött.
A rőt aszálytól pattogzik a föld,
Tátong feléd a lelkek szomjúsága,
Tőled esengnek élő harmatot,
A munka ég : rabló lennél, ha most
Az izzó percet kis magadra szánnád !
Egyetlenegy a szükséges : szeress !
És tégy, amint az Isten adta tenned.
Mindenkié vagy, mert mindenkihez
Küldött szeretni, aki a szerelmes
Keresztről a világot átölelte.
Egy szó tied csak, áldott életednek
Értelme, célja, foglalatja : Testvér !
Ezt, ezt az egyet, ezt mondd, ezt imádkozd
Életeddel és haláloddal.

A többit hagyd az Úristen kezére !

VILÁGÍTÓTORONY

I.

Földön túl, tengeren innen
Áll a torony.

Jobbra, balra, előre, hátra
Veti a lángot.

Emberek, odakint a fekete vízen,
Ne féljetek, állok.

Hajósok a fergeteg éjben,
Szélmarta vitorlák, rokkant evezők,
Ide hozzám:
Emelem a lángot.

II.

Sajgó sugár,
Sem a földé, sem a vízé:
Ki vagy te, levegőbeli láng?

Jobbra, balra, előre, hátra
Örökegy ütemben
Ingó unalom!
Lélek nélküli kupolád mélyén
Közönyös vezeték,
Embertelen űrben
Halotti láng:
Honnan a fényed?

III.

Kő vagyok, tompa és kemény,
Szülötte a fekete földnek.

Remegő árnyék,
Állok az alaktalan árban.

De agyamban izzik a villám,
Villám a magasból.

Örökegy ütemem lobogó nyugalom:
Forgok, forgok:
Az örökkévalóság ütemét járom.

Mert makacs a víz és konok az árny,
De forog a torony és örök az ütem:
Virraszt a láng.

A testem föld,
De sötétben áll:
Senki meg se lássa!

A lelkem, a lelkem
Alszik-e, sír-e, halott-e rég,
Ne bánja senki:
A fáklya nem ő!

Én éj az éjben:
Ne lássatok engem,
Csak énem égő magja mécsét,
Csak a lángot, a lángot!

KÓRUSOK

ÓDA AZ ÉRTELEMHEZ

E barbár korban, amely megtagad,
És bálványoknak ver oltárokat,
És kegyeikért embert öldököl;
Mikor főisten az inas ököl,
És a cselló és az orgona hangját
A boncok dobverői túlrikongják,
És ellened mond minden idelenn:
Mi téged vallunk Isten-örökünknek
S feltömjénezzük hozzád énekünket,
Ó Értelem!

Terólad vall, Isten-lehelte fény,
A medve-ember barlangrejtekén
Az első tűz, az első tiszta szó:
Te vagy az ember-alkotó.
Téged lehelt a gyúró Isten ajka
Hatod napon a szétmálló agyagba,
Hogy általad az ember úr legyen,
Belőled ömlött Sionon a zsoltár,
A próféták ajakán te rivalltál,
És Hozzád szólott Krisztus a hegyen.

Te fogtad hámba a villámokat,
Ó napbarontó Phaëton-fogat.
Üstökön kapja szárnyad a szelet,
S a csillagokba fúrod föl fejed.
Kihallgatod a Földanya igéit,

Alákutatsz az Óceán szívéig,
És kottára fogod a Végtelent.
Ha imádkozol, Istent lát a látó:
Dante és Rembrandt, Bolyai és Plátó
A semmiből világokat teremt.

Eget és földet, új naprendeket:
Elbonthatod és megteremtheted,
Mert csak általad alkot az Erő.
Mert ama Lángból lobbantál elő,
Amely izzott az örök Atya mélyén
És fellobbant a kezdet kaosz-éjén,
Aki által lett minden, ami él:
Akit dadogunk L e g y e n-nek, I g é-nek,
Elsőszülöttje Isten életének:
A Második Személy.

Nagy származásod égette beléd
A nyugtalanság isteni jelét:
Mint dús anyára feslő hajadon,
Fény-ujjaddal túlmutatsz magadon.
Mint selyemhernyó ha kibontja szárnyát:
Hit lesz belőled és szálló imádság,
Ha ledobod az érzékek mezét.
De így sem férsz el hűvös templomodba,
Oltáraidról lelépsz mosolyogva
És megfogod a Szeretet kezét.

ÓDA AZ EGYHÁZRÓL

Anyánkat énekeljük,
Akinek kebeléről le nem téphet semmi,
Akinek csókja fogadott a földön,
Akinek kebelén akarunk elpihenni.

I.

Ó édes otthon,
Mindenkinek való!
Hány beteg árnyék oldalog körülted!
Minden fél-ember elkerülget,
De tárt karokkal lelkendez feléd
Minden, ami életre való.
A törpe-torz, a darabban-maradt
Holtig keresi benned a helyét;
Aki épségnél horgasabbra nőtt,
Gerendáidba veri a fejét.
Ám aki épp embernyi ember,
Azt két arkangyal vezeti feléd:
Emberösztön és emberértelem,
S zörgetnie sem kell, mert a kegyelem
Feltárja előtte az otthon küszöbét.
Az otthonét,
Amelyben gyereknek gyönyörűség lenni,
Amelyért küzdeni férfinak érdemes,
Amelynek kebelén édes elpihenni.

II.

Anyánkat énekeljük,
A szomorú édesanyát,
Akinek szívét szüntelen
Hétszer-hét tőr veri át.
Ó nézzétek a vérrel-festett,
Tejtől és szeretettől áradó anyatestet,
Hogy omlik pirosan belőle,
Ahol átjárja fiai tőre,
Annyi eleven vérpatak!
Ó jaj, miattunk omlanak!
Ismeritek a tőröket?
Evvel a tőrrel azok verik át,
Akik nem ismerik benne az édesanyát!
Ez a másik még elevenebbre szaggat:
Akik anyamelléről elszakadtak.
Amannak millió döfése:
A minden ember minden szenvedése.
A betegség, a nyomor, az éhség
Elállítja nagy szíve pihegését.
Mikor az ember emberre támad,
Sikoltva szakad zuhogni vére
Az egyetlen anyának.
Mikor a milliók kenyeret kérnek,
És nincs kenyér,
Kataraktái lepik el a vérnek,
S égre kiált az anyavér.

De leggyötrőbb gyötrelmei,
Kétélű kardok, fűrészfogú tőrök
(Darabokban szakad ki szíve tőlök!)
Az édes fiak vétkei.
Leghóhérai mi vagyunk:
Feltűzött lámpák, akik pislogunk;
Kik kenyér helyett, kérő véreinknek,
Kövekkel irgalmaskodunk;
Magunk előtt kürtöltető imádkozók,
Mosdottkezű, mosdatlanszívű áldozók,
Mammont udvarló léviták,
Cézár-lakája Áronok,
Maguk-bálványa Mózesek:
Ó fogyhatatlan szent sebek!
Ó vérrel csorgó drága Test,
Titokzatos és isteni,
Mely végignyúlsz a téren és időn
Világ végezetéig vérzeni!

III.

Anyánkat énekeljük,
Az Isten Országának Asszonyát,
És az Országot, mely bennünk vagyon,
A Krisztus vére csíráztatta Fát.
Énekeljük Szenteknek Egyességét:
Mert minden a mienk:
Ott fenn és idelent.
A nap alatt, a föld felett
Örökségünk a Nyugat és Kelet.

A Földön vannak kunyhók és vannak paloták,
De mi vagyunk a Ház.
Vannak mecsetek, vannak pagodák,
De mi vagyunk a Templom.
Múlnak a múltak, a jövendők jönnek:
Mi vagyunk az időtlen Élet.
Vannak fehérek, feketék, együgyűek és bölcsek,
De mi vagyunk az Ember.
Forrásból iszik a folyó,
De a folyó célja a tenger.
Forrásnak felhő ád vizet,
De a felhőnek a tenger.
Folyó a földön sok csobog,
Itt is csapong, ott is csacsog:
De mi vagyunk a Tenger.

Jubileum van, világforduló.
A titokzatos kapcsok ereszkednek,
Az óceán színe alatt
Ismeretlen vulkánok berzenkednek,
Süllyedő kontinensek inganak.
De itt is, ott is fölfehérlenek
A mélyből már új koráll-szigetek:
A Tenger új életet ringat,
S a kibukkanó szirtek szűz fején
Már kelni látjuk ifjan és üdén
Oszlopainkat.

Üdvözlégy, új emberiség!
Testvéri szívek köszönnek eléd.
Már bontja csorgó emlejét
A nagy Közös Édesanya,
Egyetlen anyja a jövendőségnek,
Akinek csókja emberré avat,
S aki felnyujtja csókra arcodat
A Istenségnek.

GYÖKEREK

Én én vagyok!
Ha éles kőben felsértem a lábam,
Csak magamnak serken a vérem.
Ha balga vagyok s meghurkol a bűn,
Magamat pörköl bánat és szemérem.
És elvégeztetett, hogy meghalok,
És meg nem halhat senki más helyettem,
Még az sem, aki jobban szeretett,
Mint ahogy én szerettem.
Én én vagyok!

És mégis:
Ha szomorú az anyám, szomorú vagyok én is;
Nevet a nap, ha mosolyog a párom;
Ha bántják a fiamat, embert tudok ölni:
A derekam kettő, az ágam három,
És a gyökerem ezerszer ezernyi.
Nem tud a szívem egymaga verni.
Együtt vagyunk, sokan vagyunk,
Atyafiak vagyunk.

*

Ez a mi házunk!
Az idegennek le is, föl is út!
Szöges kerítést ácsolok köréje,
Villámhárítót hegyezek föléje,
És lakatra fordítom a kaputt.
Izzadtam eleget, gyüjtöttem, hordtam,

A szomszédnál szemesebb voltam,
Jöhet a tél, mi már nem fázunk,
Tele a kamrám, a fészerem tele.
Inségtől fájjon a más feje!
Ez a mi házunk!

De mit használ lakat, palánk!
A szomszéd háza hogyha ég:
Egy óra sem kell, beléd kap a láng.
Kinő a fű a boltod küszöbén,
Ha rossz esztendő fordul a parasztnak.
S ha a kalmárnak felkopik az álla,
Nyakadon rothad a mosolygó asztag.
Nincs egy csepp véred, ami a tied:
A húsod a földed húsával egy,
Amit ballagva szántogat az ökröd,
A nótád még a sámántól öröklöd,
Szentkirályokból szakad az imád.
És nem érzed-e gőgös nyakadon,
Amitől nyög a gyergyói vadon:
A jövevények bocskorát?
El tudod-e hallgatni hidegen,
Ha elnéz fölötted az idegen?
És józan észt és tisztes hivatalt,
Asszonyt, gyereket nem hárítsz-e félre,
Nem kapsz-e kardra, kaszanyélre,
Amikor bántják a magyart?!
Nem, nem vagyunk magunk:
Ezer-ágbogas, ezer-gyökeres,
Ezer-esztendős növevény vagyunk.
Magyarok vagyunk.

*

Magyarok vagyunk. Ez a mi világunk,
És nincsen élet máshol, csak minálunk.
Itt élni és meghalni édes,
Új ezerévig nekünk ez elég,
A nagy világ hadd maradjon magának,
Szakadjon közénk szakadék!

De jaj:
Amerikában kövéret aratnak,
S te Kecskeméten éhezel.
Párizsban egy úr a szívébe lő,
És Kispesten koldulni kell.
Éhen vesz egy nap tízezer kuli:
Lehet-e ízes a falatod?
Égnek a máglyák három világtájon:
Az emberjajt lehet nem hallanod?
A szanhedrin Genfben tanácsot ül,
S a te fiadra mond ítéletet.
Moszkvában felgyujtják a katedrálist,
És tűzbe borul szép eged.
Kultúrák halnak, társadalmak hullnak:
Mákszem hazám, meg tudsz-e bújni békén
Göröngyeid megett?
Forog a föld, a csillagok kerengnek,
Neked van-e álló eged?

Ó, egy a sorsunk, egy a csillagunk!
Emberek vagyunk, emberek vagyunk.

HISZEK

Hallják meg hívők és hitetlenek
Élet-halálra szóló eskümet!
A szív bősége zúg fel ajkamon,
Az kényszerít a Krisztust vallanom.
Hallják meg rokkant vén aposztaták
S a vétekben vajúdó új-világ,
A forradalom, a vak Leviáthán,
És hallja meg a settenkedő Sátán:
Isten nevében vallomást teszek:
Hiszek.

Hiszek, és hitem súlyos és kemény,
Nem tünde tan, nem pille vélemény.
Nincs benne í g y - ú g y, b á r c s a k és t a l á n:
I g e n és n e m, kereken, magyarán.
Semmi csűrés és semmi csavarás,
Inyeskedés és köntörfalazás:
Hiszem és vallom, szeretem és élem,
Amit az Egyház hinni ád elébem.
Ebben a hitben élek és halok:
Katolikus vagyok.

Hiszek egy Istent, ki három személy.
Az élő Istent, aki bennem él,
S akiben élek, mozgok és vagyok,
Kinek tenyerén megsimulhatok.
Akinek rám is éber gondja van,

És cselekszik bennem és általam.
Aki mozdítja minden mozdulásom,
S én jóban-rosszban boldogan imádom
Intéző édes mély akaratát.
Hiszek Istenben, hiszem az Atyát.

Égnek és földnek testté vált frigyét:
Hiszem a Krisztust, hiszem az Igét.
Akit az Atya örök óta szül,
És akiben szépséggé lesz a zűr.
Kinek emberré tetszett válnia,
Hogy Isten legyen az ember fia.
Ki hogy minden nap eljöhessen hozzánk,
Izlelnünk adta a rejtelmes Ostyát.
Benne az élet és benne az út.
Hiszek Istenben, hiszem a Fiút.

Hiszem a Krisztus gyujtotta tüzet:
A Szellemet, aki a Szeretet.
Aki Szent Péter ajakán rivall,
Hegyeket bont, szíveket áthidal,
És hét csatornán csorgatja beléd
Az élesztő kegyelem kútfejét.
Ki tüzet gyujt az embergondolatnak,
Kiből fölébe nőhetsz tenmagadnak
És mosolyoghatsz, alkothatsz, ölelhetsz.
Hiszek Istenben, hiszem a Szentlelket.

Hiszek, és tudom, honnan a hitem.
Házamat én kőszirtre építem.
Négy élőlény az erős alapok:

Ember, oroszlán, sas, tulok.
Hallottam a piacon szólni Pált,
Hallottam Ágostont és Ottokárt,
Látom a szirten Péter kulcsait,
S bennem a mélyben, hallom döbbenettel:
Kimondhatatlan gerjedezésekkel
A Szentlélek sóhajtozik.
Ó tudom kinek, ó tudom kinek:
Én az eleven Istennek hiszek.

Élő hitemmel vagyok én szabad.
Mankó helyett kötöttem szárnyakat.
Ami akad a földön emberi,
Gazdag szívem testvérnek ismeri.
És ami túl az emberkörökön,
A végtelenség: ígért örököm.
És mikor üt a boldogságos óra,
Hogy befogadjon koporsóm gubója:
Hitem gyertyája utolsót remeg,
És Istennek ajánlom lelkemet.

LELKECSKÉK

LELKECSKÉK

I.

A toronysisak hűvös magasából,
Kihajolván a mellvédő felett,
Nézem a vasárnapi főteret.

A dobogón recseg a banda.
Kifent bajsszal zörög a dob.
A cintányér kövéren rácsörömpöl,
S a trombiták bő nyárspolgári torkán
Az induló zuhog.

Köröskörül a székeken,
Fejek, pocakok, lábak és karok,
És körülöttük savanyú cigarettafüst kavarog.

A fák mögött az ingyen publikum
Szorong, hullámzik, mormol és pipál,
A térzenén haránt recseg a rádió.
Két-három pár, akit az utca egybesodrott,
Összetapad, és vonaglik a foxtrott.

Mi ez a kétes, fortyogó tömeg?
Ezek az összevisszahányt tagok,
Ezek az ismeretlen áram sodrán
Vonagló furcsa emberdarabok?

Akár a nyüzsgő cserebogarak!
Gyerek-koromban, május derekán,
A kerti fákról zápor-módra ráztuk
És hordtuk a hordóba kannaszám:
Ott, a sikamlós fekete lucsokban
Izegett a sok-sok fuldokló bogár,
És mi ott lestük libabőrös háttal
A mozgó lábakat és pajzsokat,
Míg el nem halt a furcsa cincogás,
És undor émelyített és bűnös borzadály.

II.

S mint a reflektort, hirtelen
Beléjük fúrom a jobbik szemem.

Pocakos polgár, izzadt, nagybajúszos.
Két kidülledt vizes szem rám mered.
S én nem látom, csak ezt a két szemet:

«Ó milyen jó ez a vasárnap este,
Egy kis muzsika, egy kis feledés!
A fiam meghalt. Rosszak az idők.
Az üzlet áll és hízik az adósság.
A fiam meghalt. Nem tudok aludni.
Rám hasonlított. Egyetlen fiam.
Be fogok zárni. Meghalt. Minek is!
Oly jó ez a kis muzsika. Hisz érted!»

Csirkefogó az utcaszögleten.
Inget nem ismer rossz kabátja rongya,
Cipője orrán kinéz a nagyujj,
Az arca sárga bőr és szálka csont.
Fölnéz, köp egyet, aztán mondja:

«Hát igen, testvér, vasmunkás vagyok,
De nincsen munka és nincsen kenyér
És nincsen Isten. Két esztendeje.
Lopjak, azt mondják. A másik, hogy öljek.
A moziban is láttam. Ej, hisz én
Robbantanék is, csak tudnám, hogyan.
Hát így van, testvér. Ezt a kis zenét
Ne sajnáld tőlem. Addig jó, ameddig . . .»

Már villanok tovább. Nagy barna lány.
Most hagyta ott a táncot. Ajakán
Ordít a festék. Lengő selymein
Ordít az utca. Még hevült a tánctól,
Még egy kis percig boldogan piheg,
Mint játékból kiállott kisgyerek.
Egy percig, aztán visszaül szemébe
A valóság mosolygó undora.
És rámnéz, ő is, és mondja magát,
Suttogva mondja. Én nem mondom el,
Amit beszélt, és amitől a vért
Fagyos utálat állta bennem el,
És átperzselte lelkemet a szégyen
Férfi-voltomért, ember-voltomért.

III.

És hirtelen behunytam a szemem,
És kinyitottam a még-másikat,
Az igazlátót.
Elfoszolt a tér,
Csak egy áttetsző kékes köd maradt,
És benne kis bizonytalan körök,
Egyforma mind: emberfejek.
És mindenik felett
Egy-egy félénk lángocska libegett,
S vékonyka hangon, halkan, monotón
Akár az óvodás gyerek,
Minden pici lángocska énekelt:

«Lelkecskék vagyunk.
Minekünk nem jó,
De mi jót akarunk.

Itt nincsen jó tanyánk.
Nyirkos és homályos a házunk.
Hideg van. Fázunk.
Mondjátok, merre van a Láng?

Itt nem jó lenni.
Mi nem vagyunk idevalók.
Haza akarunk menni.

Valaki jöjjön,
Fogja meg tapadós kezünket,
És mondjon egyszerű szavakat,
És vezessen haza bennünket».

Igy énekeltek a picike lángok,
És megkondult fölöttem a harang,
A százesztendős óriás.

És olyan közel voltam, szinte benne,
Hogy általjárt és fölivott:
A mindenségben nem volt semmi más,
Csak ez az egyetlen, mámoros, óriás
Harang, harang, harang.

KASZÁLÓK

Kövér aranyat izzad a nap,
Illattal, mézzel csordultig a széna.
A mezőn hajlong az is, aki béna.
A suhogó rendek hullanak.
Dalolnak a marokszedő lányok,
Az ember nekiől a kaszának,
Az asszony a kenyeret bontja,
Pöttönke porontya
Kapkod a pille után.

Az országúton vastag, csúnya por
Lomhán kevereg.
Köpködik, kavarják lőcsös szekerek,
Olajos gummik, tankos seregek.
Mennek, mennek, seregelnek,
Sírnak és szemetelnek
Életek, halálok menetelnek.
A menendők mennek, a maradandók állnak.
Az ember nekiől a kaszának,
Az asszony a kenyeret bontja,
Pöttönke porontya
Kapkod a pille után.

A barátszekfű meg a zsálya
Boldogan nyujtja fejét a kaszára.
Ád a jó tehén szagos fű helyett
Habzó csuporba párolgó tejet.

Habos tejből lesz meleg vér patakja:
Ember élete, Isten gondolatja.
Az ember, akár a mezők virága,
Rámosolyog az illatos világra,
Holnap hajnalra kasza éle várja,
Porából kinő a szekfű, a zsálya.
A mulandók múlnak, az állandók állnak.
Az ember nekiből a kaszának.
Az asszony a kenyeret bontja,
Pöttönke porontya
Kapkod a pille után.

KECSKEPÁSZTORKÁK

Ugrabugráló alpesi kecskék
(Szegény embernek jó tehenecskék)
Zamatos lejtőn szerteszét
Ropogtatják a zöld csemegét.

Ahol lankát vet a köves oldal:
Kis tarisznyával, nagy szöges bottal
Vigyázza őket két kis legény;
Az arca piros, a talpa kemény.

Míg a mekegő nyáj legelészget,
Vernek a partba maguknak fészket.
Hordja görnyedve a két kicsi hát:
Iromba kövekből védő kalibát.

Liheg és izzad a két pici műves,
Pedig a hegyről húz le a hűvös.
Nagy suta felhők ólmos egen:
Torlik a zápor, az ár odafenn.

Verdesi máris az erdei sűrűt,
Forrnak a vízen fekete gyűrűk.
Játszani másszor kéne, fiúk!
Most vihar ellen kell nézni hiút!

Kis negyedóra, annyit se vélek,
És nyakatokba ver az ítélet,
Zúdítja nektek a vad patakot,
Tépi magával félig-falatok.

Unszolom őket váltig ijedten.
Egy szót se szólnak szavamra ketten,
Csak tiszta szemük nagy kékje nevet
S cipelik szaporán tovább a követ.

Jön, jön a romlás, nincs hova bújni,
A világ készül tűzbe-vízbe borulni!
Kisfiúk, ketten, öklömnyiek,
Akár az Isten, csak építenek.

LÁNY KÖTÉSSEL

Szürkeruhás nem-fiatal lány
Ül a családi asztal alján.
Ujjain kötőtűk peregnek:
Kabátka lesz a gyerekeknek.

Kabátka lesz, meleg kabátka.
A család a testvér családja,
A gyerekek a másokéi.
De jó így köztük üldögélni.

Kisanyaként ügyelni rájuk,
Megfoldozgatni ruhácskájuk,
Amíg az anyjuk messze fárad,
(Harminchat-órás a szolgálat.)

Mesél nekik és dudolászgat,
Plajbászt hegyez az iskolásnak,
A durcáson kifog türelme,
Száz kérdésre százszor felelne.

Míg a kis párnát rázogatja,
Nem jár máshol a gondolatja?
Elég neki ez a kevéske?
Ád meleget a mások fészke?

A kis borzasok elpihentek.
Ó, hogy szereti ezt a csendet!
Elül a rácsos ágynak szélén
És eltűnődik mindenfélén.

Szorongva néz a jövendőnek,
Mikor az aprók nagyra nőnek.
Lesznek-e vajjon boldogabbak,
Mint akik bennük felolvadtak?

A széken hírlapok hevernek,
Forradalmak, szabadszerelmek,
Születések korlátozása,
Isten megrendszabályozása.

De ő nem bánja a betűket,
Fogja a meghitt kötőtűket,
Gyűrűtlen ujjai remegnek, —
Kabátka lesz a gyerekeknek.

SZOMORÚ KISFIÚ

Itt egy fiúcska, ott egy kisleány,
Szép fiatal mamájuk oldalán,
Illedelmesen, szép fehéren,
Sétálgatnak a sétatéren.

A fiú karján sétapálca lóg,
Mosolyogva nézik a nyaralók.
Olyan kimosdott, olyan ápolt:
Egyenesen a skatulyából.

Iparkodnak a pici lábak:
A felnőttek sebesen járnak,
Hosszú a lábuk és mindig sietnek,
Hármat kell lépni, míg amazok egyet.

Az aprók kérdenek, gagyognak,
Mosolyogni kell a nagyoknak.
Vetnek is egy-egy kurta választ,
De gyerekcsacsogás kifáraszt.

Söröskorsó és kávé mellett
A felnőttek órái gyorsan telnek.
De ő már fészkelődik régen
A lába-le-nem-érős széken.

Éhesen néz újra meg újra
A kerti kerítésen túlra,
Ahol a négy egyforma gyermek
Egy nagy lapdát kacagva kerget.

Úgy eljátszanak, hancúroznak négyen,
Mint pajkos gödölyék a réten,
S ha magukat kiverekedték,
Összecsivognak, mint a fecskék.

Nézi őket őzike-szemmel.
A négy testvér hívná is, de ő nem mer.
Neki tilos: baja ne essék!
Olyan könnyen jön a betegség.

Neki vigyázni kell magára,
Szülei szeme-sugarára.
Ha Isten-ments! valami érné,
Anyuka soha túl nem élné.

Igy él, mind okos emberek közt,
Szép villamos játékszerek közt,
Előkelő egyhangúságban,
Míg lefürdetik a csipkés kiságyba.

S ha beszökik hozzá az álom,
Vele-játszó testvérke, három,
Az ablakon át torzan rávigyorg
A meddő, sárga hold.

SÍRÓ GYERMEKNEK

Honnan e súlyos könny szemedben,
Gyermek?
Mért nézel rám olyan ijedten,
Mint akit vernek?

Ó, hagyd a könnyeket azoknak,
Akiket vernek
Ostorai önnön uroknak:
A szenvedelmek.

És akiket a könnytelenség
Kórsága vert meg,
És nem ismerik a szerencsét:
Maradni gyermek.

Akiknek nincsen hova bújni,
Mert sose lelnek
Egy meleg mellet, megsimulni
A buksi fejnek.

Jöjj a szívemre, kis szomorgó,
Itt melegedj meg,
Légy újra Isten melegét mosolygó:
Gyermek!

APÁCÁK

Ahol járok a hegyoldalakon,
Körül egy különös uradalom:
Akik a rögöt kaszálják, kapálják,
Fekete-fehér fejkötős apácák.

Szentolvasóra szokott kezeik
A gőzölgő trágyát egyengetik.
Nagy bakancsukon csomósan ragadnak
Göröngyei a felhígult agyagnak.

Lenn egy nővér az istállók mögött
Két-csacsi-vonta vén kordén döcög.
Másik a nyitott pajtában keresgél:
Harmincöt éve van a teheneknél.

Az iskola kertjéből nóta cseng,
A nővér körül apró nép kereng.
A főnöknő benn ül az irodában:
Levelet diktál Délamerikába.

De szól az Angelus harangszava,
És elpihen írógép és kapa,
Oly messze már a hitvány földi munka:
Sietnek mind a szent officiumra.

S míg munkájuk imába olvad át,
Már nem látom a kápolna falát,
Csak őket látom, százszorosan őket,
Csupa kemény és fehér fejkötőket.

Milliónyi fehérlő bóbitát,
Tarka tőlük a fekete világ:
Délövi hőben, alaszkai hóban,
Máglyák között, vérengző Mexikóban.

A kelevények sajgó púpjait
Elsímogatják hűvös ujjaik.
Hol emberésznek nincsen már bejárta,
Ott megjelenik Mária és Márta.

A föld sebére ők a jó kenet.
A nagy sötétben ők fehérlenek.
Mint milliónyi öröklámpa, égnek
Dőlt oltárain az emberiségnek.

És Isten, aki tíz igaz miatt
Kettétöri a büntető nyilat,
Miattuk, akik érettünk elégnek,
Kegyelmez a kárhozott nemzedéknek.

ANGOLOK

Havasi szálló. Köd csüng a világon.
A morcos nap ki tudja hol barangol.
Nincsen kilátás. Egy maréknyi angol
Végigsétál a jól fűtött szobákon.

Csak megjelennek, és övék a színtér.
Otthonná lesz a foltnyi föld alattok:
A szobatennisz ütőkéje csattog,
És öt fogással fut nekik a pincér.

Vadrózsaképű misszecskék suhannak,
Kacagva lejt a tánc. Egyedül vannak,
Nincs más a nagyvilágon. Angolok.

Betöltik a világot, mint a termet.
Királyi faj, földet-igázni termett!
(Elfojt a könny. Egy népre gondolok.)

IBOLYÁK

Az áprilisi réten,
Gyerekszem-kéken:
Ibolyák, ibolyák, ibolyák.
Bújócska-félve,
Mint a tavasz a télre,
De mégis diadalmas-kéken,
Mint a lebegő kékfátyol az égen,
Ibolyák, ibolyák, ibolyák.
Kék tőlük a part meg az árok:
Amerre járok,
Csupa kék, csupa kék, csupa kék a világ!

Nem téplek el innét,
Ó réti picinykék,
Ibolyák, ibolyák, ibolyák.
Csak egy gond aggat:
Lesz tán aki durva, leszaggat,
Aki nem simogatja pihétek,
Nem vágy lesimulni közétek,
Mint én, öcsikék, ibolyák,
Csepp szirmaitokkal összeremegve
Nem sír föl a boldog egekbe:
Csupa kék, csupa kék, csupa kék a világ!

SAS

A hegy fölött egy sas lebeg,
Nagy, titokzatos árnyék.
Ahogy széttárja rengeteg
Zord szárnyait, a fenyvesek
Fölött elhúz az árnyék.

Sasszeme vajjon mit keres
A szélkavarta égen?
Mit láthat a marcona, kék-eres
Keleten és mit a vérveres
Napalkonyati égen?

S mit nézhet, amit nézni jó
A sastalan esteli földön?
Az éjszakának elé-lapuló
Erdőkön, a bűzbe, koromba fuló
Magagyilkos városi földön?

Prédára les tán friss dögöt
És nèm talál a földön?
Alattomos színes ködök
Szivárganak a vérfödött,
A mérgezett méhű földön?

Vagy égi jeltől vár utat:
Ha tán csillanna csillag?
Az égtől, melyet átitat
Halottas, ónos áhitat,
De nem virrasztja csillag?

Vagy nem néz, nem kutat semmit ő,
Csak lebeg a levegő-égen?
Nem vár szerencsét semmitől,
Elállt neki tér és idő:
Kívül van a földön, az égen?

PATAKZÚGÁS

Patak,
Mely itt zörömbölsz zuhatag
Ároddal ablakomnál éjjelente,
S míg kavarod a köveket alant,
Dallamot bizseregtetsz, nyugtalant,
Lélegzetembe,
Éjfél van, és én rádnyitok:
Vagyok-e én is neked oly titok,
Mint énnekem te?

Nem egyszer,
Mikor sikongva vérzel és verekszel
A part könyörtelen falán,
Valami bennem is riongva támad:
El-elkapom egy-egy melódiámat
Habok és kövek bírkozó dalán.
Örvényeid ha vijjogón kerengnek,
Az én örvényeim is felderengnek.
Testvérek is vagyunk talán!

De máskor,
Mikor pedig az esti bágyadástól
A fűszál is feléd remeg,
És a pilledő nefelejcsek
A vízre oly anyásan epedeznek,
Mint álmosodó kisgyerek-szemek,

Mikor a békés habfenékkel
Ég, föld, mindenség összekékell:
Mi hűvösen nézünk farkasszemet.

Ó mint rohan
Az éjszakai vízár, fagyosan,
Míg elnyeli az alattomos árnyék.
Én hasztalan szólongatom:
Csak mondja, mondja monoton
Morajjal a magáét.
A köveken, a homokon
Csak kavargatja konokon:
Mindenki a magáét!

Nem is közöny:
Zöld gyűlölettel zúg a vad özön,
Fekete tajtját rám feccsenti mérge.
Vagy tán e felcsukló zenén
Benned is egy kínzó remény
Zokogása kisértne?
Tán tőlem várod a jelet:
És a választ követeled
Egy mondatlan miértre?

TOJÁS

Az ablak alatt, a fáskamaránál
Házfelverő kodácsolás van.
Négy tyúkanyó billeg és kárál
Sopánkodó fontoskodásban.
Kotkodács,
Itt van, itt van, megszületett,
Tiszta fehér, nem is pettyegetett,
Kerek és nehéz, a legszebb fajta.
Érdemes lesz kotlani rajta!
Kotkodács,
Mily csodás!
Megszületett, megszületett:
Egy tojás.

Elhallgatom az ablakon át
A zenebonát
És elnézem a négy anyát,
Milyen lázasan harsonáz
A pelyhes csöpp vacok felett,
Hogy megszületett
Az értelem, a folytatás,
Az új tojás.

Egy tyúktojás!
Pedig mi lesz belőle más:
Egy kotló-botló bóbitás,

Új búbosokkal összebújva
A régi kotkodács,
S a régi szalma közt megint csak újra:
Mindennap egy tojás!

És ahogy éppen kérdeném magam,
Meghatódjam-e, vagy nevessem,
Fölkacsint félig csúfondárosan,
Félig begyessen
Az egyik bóbitás anyó:
«Jó, jó!
Szép az okoskodás,
De meg fogod tán vallani,
Hogy ez mégis csak valami:
Egy igazi
Tojás!»

CSERFA A FENYVESBEN

Alpesi erdő néma hűsén,
Ahol a napfény lábhegyen oson,
Aszkéta fenyvek kórusában
Egyetlen cserfa áll magányosan.

Olyan más, olyan messziről-jött,
Olyan vidámzöld, olyan csupa-lomb.
Melegebb táj sóhaját hallom,
Ahogy a búvó szélnek visszazsong.

De lám, mohos törzsén derékig
Csupa korcs levél, csupa satnya ág.
Csak fönn, a lélekzős magasban
Bonthatta szét szemérmes sátorát.

Hibátlan oszlop karcsú teste,
Homloka csertelen magasba nőtt,
Új idomok vernek ki rajta: —
A cserfaszál formázza a fenyőt!

Mondd, te magányos koszorús,
Minő sors ez, fenyvek közt árva csernek?
Befogadnak maguk közé
Ezek a titokzatos fejedelmek?

Elfogadnak testvérökül?
Néma lényüknek megosztják-e titkát?
A hallgatás misztériumát
Lassult ereid már magukba itták?

Már benned is otthon a csend?
Mikor az erdőn esti szél dorombol,
Nem jönnek el kísérteni
Napos tisztások, langyszellőjű dombok?

Vagy választott vagy, és az ég
Mindkét áldást fejedre harmatozta:
Lettél a rengetegek mosolya,
Anyaföldedért felszökő zsolozsma?

SZÉNAILLAT

OKTÓBERI RÓZSÁK

Piroslanak az októberi rózsák,
Széltől, madártól zsongnak a fakó fák,
A szökőkút csorog, akár a jóság.
Bennem is, bennem is, félénk dallamok
Borzolgatják a lomha őszi prózát.

Elálldogálok egy árvácska-ágynál.
Mondd, árva szívem, merre, mire vágynál?
Mi az a dallam, ami benned vájkál?
Messze van, messze van, minden messze van,
Az is ami volt, az is amit várnál.

Nézel az égre? Az a piros felleg
Pihegő emlék: nap-vissza-lehellet!
Ülj meg a békés szomorúfűz mellett.
Békesség, békesség, békés öregek
Bölcsek mosolya, immáron az illet.

Pereg a levél és pereg az óra.
Jön a november, a dér meg a bóra.
Jobb lesz, gondolj a decemberi hóra.
Neked is neked is, holnap, úgy lehet,
Neked is fúvatnak takarodóra.

Hadd fúvassanak, tudom, az is szép lesz!
Érett sziromnak lelengeni édes.
De míg bennem a dal fecskéje fészkes,
Hadd szálljon, — hadd fájjon: a tearózsát
Idesimítom ajkam melegéhez.

OJTOVÁNY

A percet, amikor megláttad
A boldogságot,
A szíved közepébe plántáld,
Mint egy mennyei ojtványkát,
S virrasztva ápold.

Húsodból hasíts neki háncsot,
Hisz oly parányi!
Ójad széltől, heves sugártól:
Kényes hajtás, nem tud akárhol
Otthont találni.

Ha nem akarna megeredni,
Ne sírj utána.
Tudd meg, úgyis hiába várnád:
Tévedtél, nem a te palántád,
Más ég leánya.

De hogyha látod, hajtáskái
Hogy telnek, élnek,
Szájadban hordd a cseppet rája:
Ez az a zöld, amelyik állja
Fagyát a télnek.

BORONGÁS NAPLEMENTEKOR

Közelebb hozzám a vég, mint a kezdet.
Még dús gerezdek
Hintálnak izmos száramon,
A szüretelők fiatalja, vénje
Sikongva jár még mézes venyigémre,
Még idecsalja illatom.

Még szeretem az ablakom kitárni,
Hegyeket járni
Hajlós bokám nem lomha még.
Megkönnyezem az eldobott virágot,
S ha két szerelmest összenézni látok,
Még mindig áldást mondanék.

De néha nincsen íze a gyümölcsnek,
Már néha bölcsnek
És hűvösnek érzem magam,
Sokszor messzének látom már a messzét,
S mint nesztelen fecske a ház eresszét,
Valami olykor megsuhan.

Hajamban több a szürke, mint a barna.
Az évek karma
Belém-belém-kap vérzetőn.
Meg-meglegyint a túlnani sötétség,
Mikor az esti nap legördülését
Lesem a hűlő hegytetőn.

Nézem a gyorsan eltűnő korongot,
És elborongok,
De sohasem a multakon:
Még nem tanultam visszanézni mélán,
A pezsgő pír az esti ég acélán
Nekem még hívó sugalom.

Megyek, megyek az alkonyati fényben,
Piros reményben,
Előretárva két karom.
Mit bánom én, ha nő az árnyék:
Mindent, mindent, ami rendelve vár még,
Fiatal szívvel, akarom.

NYÁRI ESŐ

Megjött az eső valahára!
Hull, hull kövéren, akár az olaj.
A tikkadt földből felszakad a pára,
Mint egy megkönnyebbült sóhaj.
A bújócskázó nap sugára
Durcás-nevető, szürke-zöld.
Az ágon az alma pufókra ázik.
Hogy szürcsöl a pázsit,
Hogy csemcseg a föld!

Állok az almafa tövében
S a pajkos esőt hallgatom,
Amint susogló zeneképen
Végigcsikland a lombokon.
Arcomon is széles kedvében
Egy huncut csepp végigcsorog.
Kacagva nyalom meg utána a számat:
A földnek, a fának
Testvére vagyok!

HULLÁMVERÉS

Szélcsend a tavon.
Fenn és a vízen ránctalan az ég.
Egyszerre megzajdul a hullám,
Cserepekre hull szét a tükör,
Nyújtózkodik a tófenék.

A hullámhad rohamra dobol,
Tajtékot hány, mint a harag.
Egymásba torló száz vad vonalon
Rohan az őrült hullám szilajon
S a reszkető parti fövenybe harap.

Két perc az egész. És újra csend.
A tó mosolyra nyitja újra önfeledt szemét.
Csak a megmart parton hever szanaszét
Kivert kavics, kihányt szemét,
Apró, szegény, halott halak.

*

Mi volt ez?
Honnan ez a kétperces őrület?
Hirtelen szél a víz felett?
De hova lett?
A tó olyan anyásan szendereg,
Akár a bölcsőben a kisgyerek.

Valami nagy hajó
Ment el valahol feneket kapálván?
Sehol egy kémény,
Sehol egy folt a mennybolt kékén,
Ég, föld mosolyog, mozdulatlan, békén,
Mint alvó lányka szénapárnán.

*

Ó nyughatatlan buborék,
Sejted-e, mitől remeg a Fenék?
Pici hullám örök tavaddal:
Áradj te is az áradattal,
Ragad, ragad az ősdagály.
Húnyd le a szemed áhítattal,
Hadd játszadozzon tarajaddal
Tüzes csodát a napsugár.

SZÜRKE DAL

Csupa szépség és csupa szomorúság
Ez a vidék.
Fekete kő és barna lomb fölött
Az ég is szürke-kék.
Szürke utak és szürke háztetők
És szürke nagy cicák.
És dorombolni kezd a szívemen
A szép szomorúság.

Itt élni sem, itt halni sem,
Csak álmodozni jó.
Csak üldögélni csendesen,
Mint békés vén apó,
Öreg paraszt, elüldögél
A padkán és pipál,
És a fülébe duruzsol
A ringa félhomály.

Csak üldögélek csendesen
A zsongó völgy felett.
És minden olyan messze van:
A völgy, az emberek.
Oly messze élet és halál,
És én is, én magam,
Lelkem, a régi lüktető,
Az is oly messze van.

Ki voltam én? Mi voltam én?
Ki mondja meg nekem?
Valami kötél elszakadt:
Elment az életem.
Elszabadult és nyomtalan
Az űrben elbolyong,
Mint a nehéz köd-ég mögött
A néma napkorong.

(Belgium, Ardennek.)

EZÜST HÍD

Csilla könnyű párafátyol-
Koszorú az ormokon.
Ring a vízen, ring magától,
Hintatestü csónakom.

Álmodozva, ringadozva
Kél a hold a hegytetőn,
Színezüstjét szétporozza
Vízre, partra reszketőn.

Rám, elém, hajóm alá foly
Hűsen izzó láncezüst:
Híd remeg a holdi távol
És a csónak orra közt.

Muzsikálva mosogatja
Ringatózó láncait.
Éji lelkem bontogatja
Gúzsbadermedt vágyait.

Menni, menni! — súgdogálja —
Jönnek érted álmaid.
Menni, menni, messzi tájra,
Más világba: vár a híd!

Mindig fényre, fölre vágytál,
Kész a palló: nosza, menj!
Odafenn — ki tudja! — rád vár
Csodaföld és csodamenny.

Szállni, mint a tiszta szellő,
Ez volt mindig sóhajod,
Rá-se-lépő, úgy-szökellő
Lábbal, mint az angyalok.

Könnyen, mint a kisded-álom,
Mint a nem-kérő ima:
Most suhanhatsz holdsugáron,
Itt az égiek nyoma!

És ha felhő száll a habra,
És a fényhíd elborúl,
És a hold — az égi labda —
Ha előtted elgurul:

Semmi, szállj csak, útfeledten:
Szállni, menni, lengeni,
Önfeledten, véghetetlen,
Föl, föl, ez az isteni!

ENCIÁN

De jó itt lenni, ilyen mese-távol
A velem-egy, az úntig-egy világtól,
De jó itt, túl az óperencián!
Ahol nem tudja, ki vagyok,
Csak a szellő, mely fülembe gagyog,
És lábamnál a kékszem encián.

A csigaházból ó be jó kibújni,
Amelyben örökszomjú énem ujjnyi
Megnyomorított csiga-torza él.
Már nem is vagyok más talán:
Csak tiszta test, akár az encián,
És lélek, mint a fenyvesormi szél.

ÜNNEP

Borongó fenyőfák alatt
A nyirkos erdőn végigsímogatnak
Legszéléről a lángoló nyugatnak
A legutolsó sugarak.
És fölgyúlnak a kérges sudarak,
Mohette kövek, zörgő tobozok,
A haldokló füvek is földerengnek.
Oly ünnepélyes ez az óra,
Mint mikor egy haldokló szentnek
Homloka felett föllobog
A glorióla.

SIRÁLY

Szálló sirály,
Ki hangtalan lebegsz a mérhetetlen kék felett,
Fehéren, mint szentáldozás utáni lelkiismeret,
Hadd nézzelek,
Amint suhansz a langy szellőn a kis hajóval,
Kitárt szeplőtelen kétszárnyú lobogóddal:
Láttodra bennem felgügyög egy lélekaltató dal.

Ó, meg ne szólalj!
Ne halljam karmos károgásodat:
Ó hadd maradjon messze még a harc, a vágy, a gondolat,
Hadd ringatózom még, ezüstbe kék mennybolt alatt,
Ezüstbe-zölden ringó tengerágy felett,
Akár a bölcsőben a kisgyerek,
Ki boldog-boldog-öntudatlan szendereg
És álmában is mosolyog és gőgicsél.
Ó, hagyjatok, hagyjatok engem
Szálló sirály módjára lengnem,
Hadd ringasson a boldog végtelenben
Az óceáni szél!

HANYATLÓ HOLD

A hold az égen úszik.
Szemem utána kúszik.
A csillagokat számolom,
Számolom tízig, húszig.

A völgyre lomha pára
Ülepszik éjszakára.
Nyirkos szaga idáig ér,
Belep tán nemsokára.

A hold hanyatlik egyre.
Kúszik a köd a hegyre.
Hűlő holdvilág életem
Mikor és merre megy le?

Hold, állj meg a hegyélnél!
Köd, hátha el sem érnél?
Most mondom még a vesperát,
Még messze van az éjfél.

Még fiatal az este,
Még harmatát hadd esse,
Hadd sírja el szép könnyeit:
Holnap, ki tudja, lesz-e?

BÁRÁNYFELHŐK

Pacsirta szól.
Szivarom füstje száll.
A domb alól
Bukdácsol a barika-nyáj.
Csilingel a táj,
Barigyapjas az égbolt.
De rég, de rég volt!
De visszafáj!

Pacsirta szólj,
Bodorodj, szivarom füstje!
Hűlő hamuból
Foszló emlékek ezüstje.
Bari-nyáj, muzsikálj,
Zsongj, zsongj, puha égbolt.
De szép, de szép volt!
Ne bánd, ha fáj!

KAKASSZÓ

Kukorikú, a kakas trombitál,
A sarkantyús ébresztőt intonálja.
A függöny sarkát futri szél cibálja,
És incselkedve be-bekandikál
Fitoska napsugár.

Kukorikú, kukorikú:
Bizonykodik a bolondos kakas.
De amikor az álom oly nyakas,
Édes és furcsa és tejillatú,
Akár egy kisfiú!

Egy pendelyes rózsás gyerek:
A paplanodra hentereg,
Bohó játékot űz veled,
S te fekszel, lomhán, édesen és fájón,
Tűröd, paskoljon és cibáljon,
Csak el ne szálljon!

HAVASOK

Sütkérezem a Pfänder-ormon,
Ezer méter a föld felett.
Komolyan hullámzik elébem
A fenyves, lanka zöld kelet,
Túlnan a nyugat pára-kéken,
S ezüstösen a magasok,
És messze-messze megcsillannak
A háromezres havasok.

Bizsereg a tó gyenge bőre,
A lágy nap olyan ringató.
A langyos szellő elbabusgat,
Hintál a lelkem, mint a tó.
A három ország létzsivaja,
Mire idáig felszürönd,
Akár a dajka zümmögése:
Még mélyebb tőle fenn a csönd.

Erdőmorajba, szélbe, vízbe
A lelkemet szétoldozom.
Visszasimúl a mindenségbe
Mámoros mikrokozmoszom.
Az én tragikus érverése
Egy pillanatra nem sajog.
De minden meredélyek túlján
Virrasztanak a havasok.

MINT BÖLCS KUTYA A KÜSZÖBÖN

Nyárdélutáni lankadat.
Heverni vágy a lomha tag,
Nyujtózkodik a lélek is,
Eresztékei oldanak.

Szunyókálgatni, egyedül,
A fekvőszékbe beledül
A test. A csend bizsergető
Hallgató-nótát hegedül.

Mint bölcs kutya a küszöbön,
Félig húnyt szemmel feküszöm.
Nem is tudom, hogy én vagyok:
Csak érezek és tükrözöm.

Szívom a dajka meleget,
S a dunna-lágy felhők megett
Visszahunyorgom huncutul
A kandikáló kék eget.

HŰSEN ÉS ARANYON

Lebeg a hold hűsen és aranyon
Három véznácska törpe-nyárfa lombján.
Igy ül a lelkem, hűsen elborongván
Halovány multakon.
A holdvilági csend szívembe zsongván
A holdvilágos végtelenbe fájok.
És fönn és benn, hűsen és aranyon
Derengenek a névtelen homályok.

PIRONGATÓ

Meglendül a tárcsa,
Elmordul a gép.
Sirály rikácsa
Szívembe tép.
Rekedtre kiáltja:
Eljár, ami szép.

Mit írtok a habra,
Ti tétova felhők?
Mért zúgtok a napra,
Ti alkonyi erdők?
Ügyelj magadra,
Ne sírj, te felnőtt!

SZÉNAILLAT

A mézillattól mámoros mezőt,
Méhikék, pillék zsongó kánaánját
Tegnap hajnal előtt
Hosszú haldokló rendekbe kaszálták.
Se baj! Ne sajnáld! Igy a jó:
Igy születik a szénaillat,
S a szénaillat örökkévaló!

Az Éden hazajáró illata
Játszadozott a kábult emberekkel
Egy nap, egy éjszaka.
Aztán behordták zörgő szekerekkel.
Mezők virága, egy napig nyíló!
De minden szépet visszaillatoztat:
A szénaillat örökkévaló!

Ha lépteden majd csikorog a tél
És didereg az esthajnali csillag:
Akkor is él,
Akkor is melegít a régi illat.
Fű, mámor, élet: illanó,
De illata az Istené:
A szénaillat örökkévaló!

TÚL A BORÓKÁN

TÚL A BORÓKÁN

Fönt, fönt a hegygerincen,
Túl már a lombok s a boróka övén,
A süppedő szürke mohon,
Borzongatón közel a csúcshoz,
Ahonnan már jólesik visszamerengeni
Messziről még integető melegére a völgynek,
De a szem már idegesen tapogatja a sziklaéleket:
Szakadékok alattomos fenekedését
És gleccserek néma csuszamlásait sejtvén;
Itt, hol különös harsogó szelek
(Amelyek mintha lentről sodornának fölfelé),
Újra meg újra föltekinteni kényszerítenek
Az anyagtalan kék magasba,
Ahol a szemnek nincsen megpihenni pont,
De visszasiklani mégse tud:
Itt, most, hadd állok egy pillanatra meg,
Fölgondolni és megköszönni
Cicomátlan énekem áhítatával
Teneked, aki hívtál,
Hogy elhívtál idáig.

A hegyi szabadságot köszönöm:
Hogy lendületeddel nekisegítettél
Átszökkenni a téren és időn.
Hogy nem vagyok kénytelen szőrös hernyó módjára
A szem-fül tények ragacsos porában. [megtapadni
Hogy el nem tömte fülem királyi szomját

Emberszabású gépek kattogása
És gépvelejű emberkék csácsogása.
Hogy el nem kábít szivárványos fényreklám villitánca
Felhőkarcolók tornyai felett
És eszme-fellegvárak ormain.
Hogy kikapaszkodhattam az Isten levegőjére,
Tudós és tudatlan babonák kazamátái közűl,
Osztályok, pártok, iskolák ablaktalan páncéltermeiből;
Átbújhattam a filozófia világborító hálójának
Gordiusi bogszemei közt,
S itt nyujtózhatnak lelkem zsibbadt izmai
Áttetsző kékje alatt az értelmes csodának!

Ó látomás!
Boldog szabadsága a nyughatatlan hatolásnak,
Boldog teljessége az akadálytalan ölelésnek!

Ó végtelenen szabadult énem!
Milyen alázattal érzem idefönn
Testvérvoltodat a szuverén nappal,
Amely a látszatokon túli magasságból
Jónak és rossznak pókháló-szőttesén át
Az ember-egyet látja.
Harmat vagy, gyöngyöző, eső vagy, öntöző, lágyhideg
hópaplan, melengető,
Szépnek, rútnak, kicsinek, nagynak, fehérnek, feketének
Érlelő, éltető, nőttető.
Mit neked, áradó életnek, kicsi és nagy, fekete, fehér!
Egyet akarsz és egyet munkálsz:
Érjen és nőjön minden, ami mag,
Érjen, túl a borókán.

És szél vagy, könnyű és komoly.
Ritmusod a vonuló nehéz hegyvonalak ritmusait búgja,
És törtető csúcsok dallamától csattogó.
Komoly is vagy, terhes felhők fekete közelétől,
És a havason csillanó napfény mosolyától könnyű.
Ez az életed: lengeni, zengeni,
Havasi szél, alulról fölfelé,
Völgyeken át, hegyeken át, mindenen át,
Annak, aki a minden,
Aki — mint felnőtt ember a visszhang üregéből —
Gyermekmosollyal figyeli belőled
A szót, amit beléd-kiáltott.

IMÁDSÁG A HEGYEN

Itt a hegyen, ahol minden levők:
Menny-kupola, hétágú-gyertya fák,
Kakukfű-tömjén, hangyakörmenet,
Szóló madárdal és szellő-karének
Egy zsolozsmába olvad fel Tehozzád —
Hozzád, kit megnevezni nem tudok,
De a Te neved minden szó a számon;
Akit keresni hiábavaló,
Mert nem vagy ember-érhető helyen,
De kereslek, mert megtaláltalak,
És aki keres, az is csak Te vagy;
Akinek halló füle nincs szavamra,
De minden szómat visszahangozod,
Gondolatomat, a vérem verését,
És minden szómat Te vagy aki mondod:
Hadd tárom Hozzád én is mindenestül
Veled csordultig-édes lelkemet.

Első szavam a néma bámulat,
Az alázatos mámor: a csodán,
Hogy az útszéli csöpp üvegszilánknak
Engedtetett tükrözni a Napot.
Hogy aki nem is tudom biztosan még,
Vagyok-e hát, és mi az, hogy vagyok:
Tudom és érzem, élhetem a v a n-t,
A tudhatatlant, átérezhetetlent.
Hogy életem, — e gyujtó-villanás,
Megpillantanom alig elegendő

Mind a sok mozgó, fényes furcsaságot,
Ami hozzám ér kívül és belül —
Ez a sikolynyi pillanat: elég
Meglátnom az egyetlen Látomást:
Láthatatlan, időtlen Arcodat.
Hogy tapogató, vaksi ujjaim,
Amelyek még magamig el sem értek,
Fogják, szorítják a Megfoghatatlant
És ölelik és érzik ölelését.
Hogy bennem, ki magamnak szűk vagyok,
Elfér a Fértelen, a Végtelen.
Hogy imádkozhatom; hogy én, a semmi,
Tegezhetem a Mindent és Atyának
Szólongathatom és szerethetem
És kéréseket gügyöghetek hozzád:

Add meg a mindennapi kenyeret,
És add meg a mindennapi kegyelmet,
Hogy jó lehessek, hogy ember lehessek
És el ne rontsam a Harmóniát.
A mindennapi szépséget is add meg,
Hogy legyen mindig lehelnem belőle
És szétlehelnem a testvér világnak.
És add meg, add meg ugyanezeket
Minden embernek és minden nap. Amen.

Amen, amen. Ládd, nem tudok én kérni!
Ó, pedig mennyit volna kérni még!
Mindennapi bűnök-bocsánatát,
Bűnbánatot és különb holnapot,
Hogy jobb legyek, mindennap tiedebb,
És szeressem az embereket jobban,

S az emberek is jobbak legyenek
És okosabbak már és emberebbek.
Ó, annyiért kellene könyörögnöm,
Nagy dolgokért! — de ládd, én nem tudok.
Nincsen szavam: én Téged láttalak,
S oly kicsi minden ott, ahol Te vagy!
Olyan nem-fontos, ami nem Te vagy!
Elvesztegetett minden szó nekem,
Mely nem egyedül Tégedet dicsér!
Ó engedd, engedd csak azt mondanom,
Amivel lelkem színültig tele:
Az egyetlenegy boldog dadogást,
Hogy v a g y, v a g y, v a g y, ó milyen nagyszerű!
Hogy é n n e k e m v a g y! milyen édes, édes!
Hogy T e v a g y, nagy vagy, szép vagy, jó vagy,
szent vagy!
A szégyen és a fájdalom vesékig
Hasít belém, hogy másra is fecséltem
Szép életem felséges perceit
És el nem óvtam fukar-boldogan
Teneked és nagyságod énekének.

Ó engedd legalább már ezután
Összefognom egyetlen markolással
Parányi létem minden pillanatját,
Az áhítat, az ihlet illanatját:
Eggyé szorítni széthulló magam,
Oly földetlenné, olyan súlytalanná,
Hogy visszasóhajts, föllehelj magadba,
Belesóhajts, elhaló dallamot,
Az Örök Zengés egységébe. Amen.

A MAGÁNYOSSÁG TORONYABLAKÁBÓL

Őt, aki túl képzeletem heroikus mennykupoláján
És gondolatom illattalan űrén
Ül a Centrum mozdulatlan trónusán
Egyetlenül,
Soha még ilyen fogható nappali fényben,
Ilyen érzett-élőn meg nem láttam,
Mint amióta meglegyintett engem is a jéglehelletű szél
A magányosság tragikus toronyablakában,
Ahová felverekedtem magamat vakmerőségemben,
És ahol most lihegek és borzongok, ülvén
Egyedül, emberül.

Hiszen ismertem addig is én és szólogattam naponta
hétszer
Testvér sokakkal, mesterpálca ütemére:
Édes volt litániázni milliókkal egy imát,
Egy-emberül.
De tudtam, mindig tudtam, hogy kevés ez,
Hogy valami nincs még benne velük-dalomban,
Egy új dallamnak kell születnie még:
Amit éntőlem akar az Isten,
Magamtól, egyedül.

Megvan a dallam. Nehezen született csecsemőként
Dadogni tud csak és sírni szegényke,
Meg nem érti senki más a csepp idomtalant,
Csak ő egyedül.

Ő, ki a néma halat is érti,
Akinek dallam a vicsori orkán,
Ő engem is ért, és én is értem őt,
Akkor is, amikor mennydörög emberevő elemek torkán
És dadog a törvény keserű dobszavába nyelve:
Vérembe zúgja szavát és vesémbe,
Félreérthetetlenül.

Ó pedig azóta kegyetleneket követel rajtam!
Meredek a torony és kísérteti szélben ide-oda hajlong.
Embertelen, fojtogatós emberkének idefenn
Szál-egyedül.
Melegebb és otthonosabb volt ott, ahol a többi,
Úgy, ahogy a többi:
Törvénytudóktól tanulni a törvényt,
Nem lenni felelősnek,
Kerülni az ugrást, a különt, a kalandot,
Hasonlítani, emberül.

Most a határtalan horizon figyeli mozdulásom,
Még a lélekzetem is visszhangot ver a végtelenben,
De válasz nem jő szómra, itéleti csend
Borzong körűl.
A magányos Igazság arca előtt állok
Magányos igazammal,
Meztelen mellel,
Ám ő, egyedülvalóságának iszonyú távolából,
Meghitten néz a szemembe,
Egyedül, emberül.

VÍZVÁLASZTÓ

(1936 júl. 12.)

Úgy állok itt, Uram,
Örömömben is szomorún:
Se aranyom, se tömjénfüstöm,
Se kenetem, se koszorúm,
Még csak egy árva gerlém sincsen,
Hogy felajálnám, mint tőlemvalót.
Könyörgök: végy el így, amint vagyok.

Ó, nem indultam így!
Feltarisznyáztál pazarúl:
Csak dobbantottam, s ami kellett,
Előtermett a föld alúl,
Virág közt jártam, friss vetés közt,
A dús határ mind nekem állt,
Huszonöt termő, boldog éven át.

Szürcsöltem, mint a bort,
Amivel test és szellem itatott,
Szépség harmatát, jóság mézét,
És nektárt is: áhítatot.
Ittasultam a kegyelemtől,
S a szárnyas szó magam fölé ragadt.
És minden elfolyt, mint a zuhatag.

A hét bőév után
Most rámborúl egy óriási csend.
Ami hang volt az életemben,
A tűnő árral velement.
Kiáltanék, tapogatóznék,
Keresném: ki maradt velem,
Keresném magamat, és nem lelem.

Most már nagyon tudom:
A sok jóból semmi se volt enyém.
Csak átzizzent rajtam a szépség,
Mint a szellő a jegenyén,
Csak átsuhant rajtam az élet,
Mint a dróton az üzenet,
Rostán a víz, árnyék a völgy felett.

Vízválasztó vagyok:
Jobbról-balról a sok forrás lefolyt,
S én száraz kőnek itt maradtam,
Színtelen, mint az égi bolt.
Szép, jó köröttem most is minden,
Csak én se szép, se rút, se jó, se rossz:
Alaktalan, akár az ős kaosz.

Nincs bennem annyi én,
Hogy elszégyelném szürkeségemet:
Tehetetlen vagyok a jóra
És lázadni is ellened.
Ágaskodva sem érem el, hogy
A bűn sarkát érinteném:
Még a bűneim, még ők sem enyém.

Ez és csak ez vagyok:
A végső, a tátongó semmiség.
Ó milyen jó idáig lennem:
Igy, így vagyok csak a tiéd!
Most mindenestül rád maradtam,
A mindenre a semmiség.
Van-e, ami így összeillenék!

A tompa kő remeg,
Sötét méhében mozdul valami,
A mélységből elmondhatatlan
Pihegéseket hallani.
A világosság és az élet
Foganni akar odalent:
Uram, a kaosz utánad eseng.

Vajúdik és kiált:
Szomjúhozom a második L e g y e nt,
Amely a közönyös anyagból
Új istenalkotást teremt.
A szót, amelyből megszületve
Új embert hozhatok eléd,
Aki én legyek és aki Te légy!

KÖZELEBB A KÉKHEZ

Kidőlt-bedőlt kápolna áll mohverte kő fején,
Ködben sunyító völgy felett.
Fekszem hanyatt a hegytető gyíkzöld gyepén,
Fölöttem elsikamló fellegek.
Leintenek hozzám és prédikálnak:
Előre! nincs itt állandó lakásunk!
A szerzetes fenyőfák orgonálnak:
Föl, föl, föl, nincs idelenn maradásunk!
A patak olvasója rám-imádkoz,
És a havasok áhítatja töltöz.
Ó, közelebb vagyok a kékhez, mint a zöldhöz,
Valóságnál az örökkévalósághoz.

*

Köröskörül kemény hegyek kicsorduló-zöld oldalán
Hordják a szénát.
Igy hordja, hordja hegyi ember, hegyi lány
Egész kis életén át.
Lent a falucska: jámbor emberek
Százesztendős tempóban élegetnek.
Túl a hegyen a város sistereg,
Habszennyes katlana buborék életeknek.
Fölötte sajgó drótokon az őrjöngő történelem kiáltoz:
Gyilkol kés, ágyú, gáz; pénz, csók, dal, eszme mérgez.
— Én nem vagyok itt! Én messze vagyok! Közel csak az éghez, az éghez,
Az örökkévalósághoz!

*

Megálljatok, zarándok fellegek:
Tudjátok-e, merre szálltok?
Ti zöldkámzsás fenyősereg,
Kinek a zsolozsmátok?
Mitől zümmögtök, édes életek,
Legények, lányok, méhek és virágok?
Honnan a tüzes ostor bennetek,
Tébolyult népek, kizökkent világok?
Kérdezzetek, ha nem tudjátok, engem,
A titokoldó Egység mámorosát:
Itt, itt dorombol parányi szivemben,
A valóság, az Örökkévalóság.

VÁROS A HEGYRŐL

Hegyen állok, völgybe nézek.
Lenn a város: hangyafészek.
Utak, sínek labirintja,
Mely kígyózva szétszalad:
Egy kitépett lap papíron
Odafirkált vonalak.
Földek, házak: tarka pontok.
És a nagy, sürgő bolondok,
A kéz-lábas emberek:
Nem is aprók: nincsenek.

Fejcsóválva eltünődöm:
Ilyen hát a hegytetőkön?
Hát az eszme, hát az érzés,
Hát a munka mámora,
Mind az egész handabanda
Rúgkapálás: ekkora!?
Hát ha nézném még föllebbről,
Fellegekből, fény-egekből!
És ha lenne még tovább!
Ó ember-parányiság!

Hát viszont ha mélyre buknék,
Válni hogyha cseppre tudnék,
Mint a hernyó, mint a hangya,
Mint az apró ázalék?

Hogyha az embervilágra
Alulról leselgenék?
Vajjon akkor újra másnak,
Borzadalmas óriásnak,
Kitől futni sincs remény,
Istenségnek sejteném?

Ilyen hát az emberérték?
Itt is, ott is más a mérték?
Mi vagyok hát igazában:
Futó féreg az úton,
Vagy az Isten óriása,
Képe-mása? Nem tudom.
Ez tán épp az emberérdem:
Mind a kettőt érzem, értem.
Minden összefér velem,
Semmiség és végtelen.

AZ ÉG

Az ég, az ég, amerre látsz,
Ameddig érsz, amerre vágyol:
Az ég, az ég, a kerek ég,
Körűlkarol és elhatárol.
Amerre nézel, visszanéz;
Nem oszlik el a négy elemben,
Csak néz, és tükrözi magát,
Tengerben, kútban, emberszemben.
Felhők fölött, szelek fölött,
Vágyak fölött, elérhetetlen,
Csak mosolyog és mosolyog,
Kék és kerek és érthetetlen.

Amikor úgy jön: mennyezet,
Fehér és puha, mint a bárány,
Csecsemők álmai felett
És gázba-fúlt népek halálán.
Máskor fekete és vörös,
És véres villámmal tekézget,
Viharba fojt Kálváriát
És széthulló pacsirtafészket.
Zöld legelőn, zöld temetőn
Felhozza napját mosolyogva
És esőt ád és harmatot
A jókra és a gonoszokra.

Mi ez a kék egyformaság,
Ez érzéketlen búra csöndje?
Nincs a felhők közt indulat?
Nincsen a létnek lentje-föntje?
Mi ez az ég? Vagy nincs is ég,
Csak én látom a fellegekbe,
Ember, értelmet akaró
Magamba és a mindenekbe?
Vagy túl a kékség közönyén,
Túl a csillagok tündöklötén,
Túl ember-ész-ítéleten:
Ott virraszt a Központi Törvény?

KÖD A PILÁTUSON

Ködben állok a Pilátus ormán.
Lomha tenger, szürke, mozdulatlan,
Nincs se part, se csillagok, se kormány:
Óriási alvilági katlan.

Rámborong a mindenség borúja.
Nincs a szemnek még irányt se lelni:
Hol kezdődik a menny domborúja,
S hol a mély, a harmadfélezernyi.

Fel-felcsukló zokogásként reszket
Fel a mélyből egy tehén kolompja.
A magasban egy irányavesztett
Szirti sas rekedt jaját sikongja.

Bent a házban, egy-halomba zárva,
Egy vonatnyi borzoltkedvű vendég.
Ki morogva, ki fecsegve várja
A szökött nap hátha-visszatűntét.

Esznek, isznak, nem is látnak engem,
A világköd fenségét se látják,
A borongó másvilági csendben
Megsuhamló Istenarca fátylát.

Nem hallják a végtelenbe ködlő
Óriási szárnyak néma röptét,
Megborzongva, mint az árva költő,
Akit újjal illet az öröklét.

HETES FOGAT

Azt mondod, hogy én jó vagyok,
És könnyű nekem, mondja hozzá sóhajod.
Hogy én vagyok a szerencsés kivétel,
A fekete hollók közt a fehér,
Hogy jól jártak a csillagok fölöttem,
Amikor megszülettem,
És azért nekem érthetetlen
A keserűség, a bukás, a kétely,
A rossz, a bűn, az ádáz, a kegyetlen
Szenvedély.

Tudod, mit hoztam?
A részességet minden rosszban:
A hét főbűn és hétszer-hét egyéb
Mellékbűnöcskék mind bennem tanyáznak
Az első óra otthonossan,
Hogy megízleltem kegyetlen kegyét
A boldogtalan ésszel-akarásnak.
Tudod, mit hoztam
Az ismeretlen örökségeként?
Idegszálakból épült kényes ént,
Nem is egyet, nem is kettőt, de százat.
Egy részük szundikál és baljós arccal ásít,
De hánykolódik és morog a másik,
Mint a kitörni készülő rabok.
És jönnek sirokkós napok,
Hogy ordít valamennyi s a börtönrácsra lázad
És fenyegeti csóvával a házat.

És én egy vagyok minddel.
Ha lelkembe tekintel,
Magadra köztük hamar rátalálsz,
És a többi kavargó én között,
Amelyeken szemed fölütközött,
Amik neked különség és kivétel,
Magára lelne kutató szemével,
Visszatükrözött életével
Vagy hét-embernyi más.

Hát én ne értenék?
Amikor ez az egy a küldetésem,
Hogy az embereket megértsem,
Hogy legyek a kristályszem tófenék,
A hét forrásból gyöngyöző,
Eget és embert visszatükröző!

Hétszerhét-színű szivárvány vagyok,
De ez a sok szín úgy-úgy összekavarog,
Hogy messziről: egy és fehér.
Te jónak hívsz ezért?
Fehér összhang, harmónia:
Attól fehér — úgy gondolod — a lelkem:
Nyugodt egyensúly, megbillenthetetlen,
Ez volna bennem. — Ó elérhetetlen
Isteni összhang, ki lakol egekben,
Bírhat-e téged az ember fia?
Én nem tudom. De akik itt a földön
Viselik ezt az angyali ruhát,
Azok fehérét én már fel nem öltöm:
A kis gyerekek és nagy ostobák.

Az együgyűek, szentek és nem-szentek,
A még-nem és a már-nem emberek.
De akiben forr ész és képzelet
És zsong a vér és borzong az ima,
Az nem ismer zajgás-nélküli csendet.

Tudod, mi az emberharmónia?
Megmondom a magam harmóniáját.
Képzelj egy vaskaput, melynek kívül-belül
Két mindenkép egyforma erejű
Haragos ember nekiveti vállát,
És úgy feszítik, úgy megráncigálják,
Hogy majd megpattan izom és halántok.
Egy pillanatnyi pillanatra
Engedjen egyik konok akaratja:
Pattan a zár és szakadnak a pántok,
És zuhanás lesz és emberhalál.
Ez a kapu az én harmóniám
És most képzelj el a két oldalán
Kötélnyi izmú óriásokat,
Nem is kettőt: két vállközös hadat, —
Jaj, ha az egyik lankadni talál!

De te azt mondod: minek a verejték?
Ez a konok vívódás mire jó?
Aki erős, hadd fújja el a gyengét,
Pusztuljon, ami pusztulni való.
Mért nehezíteni az életet?
Aki egyszer i g e nre született,
Az meg se lássa a n e met,

És akinek tagad a vére:
A mindenség merev szemére
Daccal nézzen farkasszemet.

Ó milyen édes volna menni,
Amerre szívem mondaná: eredj!
Előre, bátran, mint a kisgyerek,
Amerre húz a napmeleg,
Amerre a madár csereg,
Amerre a szellő futos,
És lenni jó vagy lenni rossz,
De lenni e g y!

Kicsorduló kedv és fitos szeszély
És pillanat amit beszél,
Amit rendel korbácsos szenvedély,
És amiért vonít a vér:
Ártatlanul azt tenni csak,
Szép kisgyereknek lenni csak,
Csorgó gyümölcsöt enni csak,
És minden másra lenni vak!

Vagy lenni, mint a puszták remetéi,
Vadakkal hálni, gyökerekkel élni;
Cilíciummal, szeges ostorokkal
Harcolni testtel, rontó démonokkal,
Virrasztó bőjttel, imával elölni
Mindent ami test, mindent ami földi,
A szeretetnek tüzében elégni:
Élni csak annak, ami bennem égi!

Kemény beszéd?
Megborzogatja az ember szívét?
Mégis, még ez is könnyebb lenne annál,
Mint kisebbé konyúlnom enmagamnál.
Oly gyenge, olyan nyomorúlt vagyok,
A magam súlya nehezétől
Majdcsakhogy összeroskadok,
És mégis: elejétől
Egy töméntelen törvény virraszt bennem:
Nekem nem szabad és én nem tudok
Csak e g y i k e mnek lennem!

Lásd,
Nekem ezt a hét szilaj óriást
Kell egy igába vennem.
Én nem tudom, van-e a földön jóság,
És harmónia van-e idelenn,
De a szépség és az erő: valóság
És gyönyörűség: ez a küzdelem!
Fönntermeni a hetes fogaton,
Amikor szilaj hét-sörénye-rázva
Már-már robbanna széjjel a világba,
Megállani fönn, a kemény bakon,
Csuklód körött a gyeplők csókja forrva
Belevágni a pataverte porba,
Izzó küllőn, tajtékos zabolával,
Ostoraid fennvíjjogó dalával
Szállni, amerre lelked vágya lendül,
És érezni, hogy új erők ragadnak,
És átadni magad a végtelenbül
A végtelenbe sodró Akaratnak!

TARTALOM

VIRRASZTÓ

Virrasztó 5
Az acélember 9
Telihold 11
Imádság a Kolosszus előtt 12
Sóhajtás a felhők után 15
Homoki felhők 17
Óda a Várhoz 20
Máglyafüst 23
Világítótorony 27

Kórusok:

Óda az értelemhez 31
Óda az Egyházról 33
Gyökerek 38
Hiszek 41

LELKECSKÉK

Lelkecskék 47
Kaszálók 52
Kecskepásztorkák 54
Lány kötéssel 56
Szomorú kisfiú 58
Síró gyermeknek 60
Apácák 61
Angolok 63
Ibolyák 64
Sas 65
Patakzúgás 67
Tojás 69
Cserfa a fenyvesben 71

SZÉNAILLAT

Októberi rózsák 75
Ojtovány 77
Borongás naplementekor 78
Nyári eső 80
Hullámverés 81
Szürke dal 83
Ezüst híd 85
Encián 87
Ünnep 88
Sirály 89
Hanyatló hold 90
Bárányfelhők 91
Kakasszó 92
Havasok 93
Mint bölcs kutya a küszöbön 94
Hűsen és aranyon 95
Pirongató 96
Szénaillat 97

TÚL A BORÓKÁN

Túl a borókán 101
Imádság a hegyen 104
A magányosság toronyablakából 107
Vízválasztó 109
Közelebb a kékhez 112
Város a hegyről 114
Az ég 116
Köd a Pilátuson 118
Hetes fogat 119

1255/1936. számú rendi jóváhagyással. Nihil obstat. Dr. Michael Marczell, censor dioecesanus. Nr. 3511/1936. Imprimatur. Strigonii, die 23. Octobris, 1936. Dr. Julius Machovich, vicarius gen.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest. — A nyomdáért felelős ifj. Kohl Ferenc.